

DISKUSSIE.

HET BIJBELSE SCHEPPINGSVERHAAL EN DE NATUURWETENSCHAP.

EEN ANTWOORD. I.

Graag ga ik in enkele punten in op de opmerkingen die door prof. dr. S. du Toit gemaakt zijn naar aanleiding van „Het Bijbelse scheppingsverhaal en de natuurwetenschap.”

1) Waarom is geen uiteenzetting gegeven van de huidige stand van de natuurwetenschap inzake evolutie?

Een dergelijk exposé zou — in het bestek van een serie Koers-artikelen — slechts een duplicatie kunnen zijn van bestaande publikaties. Men vindt over de wetenschappelijke stand van zaken verschillende goede, samenvattende werken. Ik wil hiervan slechts enkele noemen: J. Lever, 1956, „Creatie en evolutie”, Wageningen; G. G. Simpson, 1953, „The major features of evolution”, New York; J. M. Smith, 1958, „The theory of evolution”, Penguin Books; L. Stebbins, 1950, „Variation and evolution in plants”, New York. Twee andere titels werden reeds eerder genoemd. Op enkele onderwerpen die in het bijzonder onze aandacht verdienen, hoop ik later nog gedetailleerder in te gaan. Zo zal er over enkele maanden bijv. een boekje verschijnen over de positie der fossiele Zuid Afrikaanse aapmensen, de Australopithecinae.

2) Evolutie: feit of theorie?

De evolutieleer als geheel is het stadium van een theorie zeker te boven, ook al is onze kennis in verschillende opzichten nog maar beperkt. Daarom is het jammer, dat veel theologen zich nog

vaak krampachig vastklemmen aan zinsneden als „voor zover we daar op het ogenblik gegevens over bezitten” (hoezeer ik deze houding begrijpen kan!). Op deze wijze blijft de beschouwing van de eerste Bijbelhoofdstukken betrokken op de problemen der natuurwetenschap. Wie zijn exegetische verbindt met hiaten in de kennis der natuurwetenschap, zal niet anders dan met vrees en beven de verdere ontwikkeling van deze natuurwetenschap tegemoet kunnen zien en bij volgende ontdekkingen noodgedwongen moeten capituleren voor de nieuwe resultaten.

3) De navolging van Karl Barth.

In onze Gereformeerde kringen is veel critiek geuit op de opvatting van Barth, en zeker niet ten onrechte. Dit moet echter ook niet tot een ander uiterste leiden, als zou Barth geen goed ding kunnen zeggen. Wij, Gereformeerden, hebben ook nog wel iets van hem te leren. Naar mijn gevoelen komt de gegeven exegetische van Genesis 1: 1-25 nergens met de Gereformeerde Schriftbeschouwing in strijd, ook al is zeker veel aan Barth ontleend. Tevens rijzen er vanuit deze opvatting geen moeilijkheden ten aanzien van de natuurwetenschap. Daar bij elke meer letterlijke opvatting er wel bezwaren zijn van natuurwetenschappelijke aard, mocht en moest zelfs de vraag gesteld worden: is er ook een andere aanvaardbare exegetische te vinden? Overigens blijft ook mijn pogen slechts een

menselijke benadering van het Goddelijk Woord.

4) Geen ogenblik wil ik zeggen, dat prof. Aalders geen goed Gereformeerd theoloog was. Maar wat zijn visie op de schepping betreft is hij een fundamentalist en zijn exegese is op dit punt, in het licht van onze huidige kennis, niet langer aanvaardbaar.

5) Dat er over de beschouwing van zekere theologen nog veel verschil van mening bestaat, is helaas een feit. Maar de vragen inzake de verhouding Bijbel — natuurwetenschap kunnen niet blijven wachten tot de theologen het onderling eens zijn geworden. De geschiedenis heeft geleerd, dat dat wel eens heel lang kan duren!

6) Waarom ik mij begaf op het terrein der theologie?

Het antwoord op deze vraag ligt reeds opgesloten in de laatste allinea van mijn betoog. Van theologische zijde wordt te weinig over de onderhavige probleme gedacht, of althans gezegd. Dit bleek ook op het kort geleden hier in Nederland, in het Eykmanhuis, gehouden congres over de problemen van schepping en evolutie. De opkomst was verrassend groot, maar het aantal theologen daaronder relatief gering. Voor de Christen-natuuronderzoeker wegen de moeilijkheden zwaar, want zij raken direkt zijn geloof, ja, zijn gehele leven.

Tussen theologie en natuurwetenschap bestaat een verschil in blikrichting: de natuurwetenschap is vooral op de toekomst gericht, de theologie op het verleden. Tevens is er een verschil in tijdmaat: De natuurwetenschap leeft tegenwoordig bijkans bij dagen, de

theologie rekest met eeuwen. Daarom is de wetenschap van het geloof behoudender van aard. Niet het geloof met zijn eeuwigheidskarakter, maar de wetenschap van het geloof, het aarden vat waarin deze schat wordt bewaard.

Het valt niet te ontkennen, dat het juist de natuurwetenschap is, die hoe langer hoe meer zijn stempel op deze tijd drukt (medische wetenschap, produktieverhoging van planten en dieren, atoomkracht, raketten, kunstmanen, enz.). Ook op de Christenen heeft dit zijn invloed. Zij leven niet langer in een isolement. Populaire tijdschriften en boeken, radio, film en televisie brengen natuurwetenschappelijke beschouwingen tot in onze huiskamers. En met de traditionele exegese is een groot deel der gelovigen, in het bijzonder de jeugd, onvoldoende gewapend tegen het gevaar dat in het natuurwetenschappelijk denken van nu mogelijk groter is dan ooit.

Verder dient er ook ten behoeve van de niet-christenen iets te veranderen. De traditionele exegese vormt een struikelblok voor de verbreiding van het Evangelie. Te vaak stuit men op de mening, dat men met het Christelijk geloof ook de zesdaagse schepping als historisch feit moet aanvaarden, ten koste van zekere wetenschappelijke feiten en werkhypothesen.

Het komt mij niet overdreven voor, als vastgesteld wordt, dat er grote haast bij is, dat de fundamentalistische exegese verdwijnt, dat de bezinning op de vraagstukken van schepping en evolutie zulke resultaten gaat opleveren, dat de mist, die er over de eerste hoofdstukken van Genesis hangt, gaat

optrekken, en dat er in onze kerken weer uit dit Bijbelgedeelte gepreekt kan worden.

7) Het is hier niet de plaats nader in te gaan op de vraag of er van een „Bijbels wereldbeeld” kan worden gesproken. Het probleem is daarvoor te groot. Ik wil U slechts even attent maken op de publikatie van dr. W. J. A. Schouten, 1926, „Het wereldbeeld van de Bijbel”, Orgaan van de Chr. Vereen. van Nat. en Geneesk. Ligt de kern van de bezwaren, die door de professoren Grosheide en Aalders hiertegen is aangevoerd, niet in het niet willen aanvaarden van de konsekwenties van een waarlijk organische inspiratie?

Eindigen wij ten slotte met het nogmaals uitspreken van de overtuiging dat de beperkte, eindige geest van de mens door alle vergissingen en dwalingen heen bestemd is waarheid te vinden — omdat wij schepselen van God zijn — omdat God ons niet kan willen bedriegen.

Laten wij ons met alle energie werpen op de gestelde taak, wetende in het geloof, dat wij er toe geroepen zijn, wetende ook, dat onze arbeid niet ijdel is in de Heer (1 Cor. 15: 58).

A. A. MANTEN.

Utrecht, Nederland.